

Xalq qəzeti

Xalqın qəzeti!

№ 163 (30567) 3 avqust 2024-cü il, şənbə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

1919-cu ildən çıxır Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

Azərbaycanın uğurlu neft strategiyası iqtisadi inkişafa təminat yaradır

Müstəqil Azərbaycanın iqtisadi strategiyasının banisi Heydər Əliyevin uzaqqörən siyasətinin nəticəsi olan “Əsrin müqaviləsi”nin imzalanmasından 30 ilə yaxın vaxt ötür. Xəzərin Azərbaycan sektorunda yerləşən “Azəri”, “Çıraq” yataqlarının və “Günəşli” yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsünü əhatə edən bu tarixi sazişin uğurla icra olunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər ölkəmizi iqtisadi tənəzzüldən sürətli inkişaf yoluna çıxarıb.

Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyi üçün mühüm təməl, etibarlı baza rolunu oynayan “Əsrin müqaviləsi” çərçivəsində bir sıra iri miqyaslı layihələr həyata keçirilib, neftin hasilatı və nəqli üçün nəhəng infrastruktur yaradılıb. Xəzər regionunu beynəlxalq əməkdaşlıq məkanına çevirən “Əsrin müqaviləsi” gənc Azərbaycan Respublikasını global enerji layihələrinin təşəbbüskarı və əsas iştirakçısı kimi bütün dünyaya tanıdıb, ölkəmizə beynəlxalq nüfuz qazandırdı. Beləliklə, Azərbaycan dünyanın neft ixrac edən ölkələrinin sırasında öz mövqeyini xeyli gücləndirib.

Əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi, 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında da “Azəri-Çıraq-Günəşli” (AÇG) layihəsi üzrə tikinti-quraşdırma, qazma və hasilatla bağlı əməliyyatlar sahəsində yüksək nəticələr əldə edilib. “BP-Azərbaycan” şirkətinin bu ilin birinci yarısının nəticələrinə dair hesabatına əsasən, yanvar-iyun aylarında konsorsium iştirakçıları tərəfindən “Azəri-Çıraq-Günəşli” layihəsinin əməliyyat tədbirlərinə 243 milyon dollar, əsaslı məsrəflərinə isə 698 milyon dollar xərclənib.

Cari ilin əvvəlindən AÇG yataqlar blokunda yeni 4-ölçülü yüksək dəqiqlikli dənizdibi qovşaqlarla seysmik tədqiqat proqramına başlanıb. Balaxanı və Fasilə layihələrinin tədqiqatına yönəlmiş bu proqram seysmik mənbənin altında 740 kvadratkilometr, qəbuledicilərin altında isə 507 kvadratkilometrlik bir ərazini əhatə edir. Proqramın ümumi dəyərinin, təxminən, 370 milyon ABŞ dolları, icra müddətinin isə beş il (2024-2028) olacağı planlaşdırılır. Tədqiqatın əhatə edəcəyi ərazi, aparılacaq işlərin ümumi dəyəri və müddəti baxımından bu layihə BP-nin dünyada indiyədək həyata keçirdiyi ən böyük seysmik məlumatlama proqramıdır. Proqram üzrə bu il üçün nəzərdə tutulmuş iş həcmi artıq təhlükəsiz şəkildə və qrafikdən əvvəl tamamlandı. Hazırda isə əldə olunmuş seysmik məlumatların emalı davam edir.

(ardı 7-ci səhifədə)

AGG – 6 ayda 61 milyon barel neft

(əvvəli 1-ci səhifədə)

BP şirkəti və tərəfdaşları bu ilin ilk yarısında “Yeni əsrin müqaviləsi” adlandırılan neft layihəsi çərçivəsində də bir sıra uğurlara imza atıblar. Belə ki, hesabat dövründə “Azəri-Mərkəzi-Şərqi” (ACE) platformasından hasilatın başlanması istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilib. Bunun da nəticəsində Xəzərdə quraşdırılmış sayca yeddinci hasilat platformasından aprelin ortalarında ilk neft çıxarılıb. Xatırladaq ki, ACE platformasından ilk neft ötən ilin sonunda bu qurğudan qazılmağa başlanmış birinci quyudan əldə edilib. Platformada hazırda bir quyudan gündə, təqribən, 8 min barel neft hasil olunur. Cari ilin sonuna kimi isə ACE platformasından daha iki hasilat quyusunun qazılıb istismara verilməsi planlaşdırılır. Bununla da, sözügedən platformadan hasilatın tədricən artaraq ilin sonuna gündə, təxminən, 24 min barelə çatacağı gözlənilir.

ACE platforması texnoloji və rəqəmsal baxımdan BP-nin dünyada idarə etdiyi ən qabaqcıl platformadır. Platformanın innovativ layihələndirilməsi insan əməyi tələb olunan prosesləri avtomatlaşdırmağa imkan verməklə əməliyyatların daha təhlükəsiz və səmərəli aparılmasını təmin edir. Platforma tam avtomatlaşdırılmış ən müasir qazma qurğusu ilə təchiz olunub. Müasir texnologiya və yeni proseslərin tətbiqi əməliyyatlar nəticəsində yaranan emissiyaları azaltmağa da kömək edir. Qeyd edək ki, ACE platformasının təhlükəsiz şəkildə işə salınması 2017-ci ildə “Azəri-Çıraq-Günəşli” yataqlar bloku üzrə hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişin müddətinin uzadılmasından sonra BP və tərəfdaşlarının qəbul etdiyi ilk böyük investisiya qərarının reallaşmasıdır.

Cari ilin yanvar-iyun ayları ərzində “Azəri-Çıraq-Günəşli” yataqlar blokundan neft hasilatı sabit, təhlükəsiz və etibarlı şəkildə davam etdirilib. Hesabat dövründə AÇG-də, ümumilikdə, 144 neft hasilatı quyusu, 45 su injektor quyusu və 8 qaz injektor quyusu istismarda olub. Bu ilin ötən dövründə 7 hasilat platforması vasitəsilə gündə orta hesabla 336 min barel və ya ümumilikdə, təxminən, 61 milyon barel neft çıxarılıb. Ümumi hasilatın 22 min bareli “Çıraq”, 96 min bareli “Mərkəzi Azəri”, 77 min bareli “Qərbi Azəri”, 52 min bareli “Şərqi Azəri”, 57 min bareli “Dərinsulu Günəşli” 29 min bareli “Qərbi Çıraq” və 3 min bareli ACE platformalarının payına düşüb.

İlin ikinci rübündə AÇG-nin illik iş proqramının bir hissəsi olaraq “Dərinsulu Günəşli” platformasında planlaşdırılmış profilaktik işlər proqramı uğurla həyata keçirilib. Proqramın icrası zamanı planlaşdırılmış profilaktik tədbirlərin, təftiş və layihə işlərinin səmərəli şəkildə aparılmasını təmin etmək məqsədilə platformadan hasilat 13 gün ərzində dayandırılıb. Platformanın təhlükəsiz, etibarlı və ətraf mühitə ziyan vurmada uzun müddət istismar qabiliyyətini davam etdirə bilməsi məqsədilə aparılmış bu proqram tam təhlükəsiz şəkildə və vaxtından əvvəl başa çatdırılıb.

AÇG-də neft hasilatının sabit saxlanılması məqsədilə konsorsium iştirakçıları tərəfindən qazma əməliyyatları da nəzərdə tutulmuş qrafikə uyğun davam etdirilib. Belə ki, 6 ay ərzində müqavilə sahəsində 9 neft hasilatı və 1 su injektor quyusu tamamlanaraq istismara daxil edilib.

2024-cü ilin birinci yarısında AÇG və “Şahdəniz” yataqlarından neft və qazın sualtı boru kəmərləri vasitəsilə Səngəçal terminalına göndərilməsi davam etdirilib. Hesabat dövründə AÇG-dən Azərbaycan dövlətinə, əsasən, Səngəçal terminalından, həmçinin “Neft Daşları”ndakı qurğu vasitəsilə gündə orta hesabla 6,4 milyon kub-

metr, ümumilikdə, isə 1,2 milyard kubmetr səmt qazı təhvil verilib. Hasil edilən səmt qazının qalan hissəsi isə təzyiqli saxlamaq məqsədilə yenidən kollektora vurulub.

Bu ilin ilk yarısında “A22z” qiymətləndirmə quyusundan əldə olunmuş məlumatlar əsasında “Azəri-Çıraq-Günəşli” strukturunda sərbəst təbii qaz ehtiyatları-

nın gələcək işlənməsi üzrə planlaşdırma işləri də davam etdirilib. Xatırladaq ki, ötən il fevralın 7-də qazma işlərinə başlanmış həmin quyusu cəmi iki ay ərzində-aprel ayında tamamlanmışdı. AÇG strukturunun cənub cinahındakı dərin layları hədəfləyən bu quyusu “Çıraq” platformasından bir injektor quyusunun yan lüləsi kimi qazılmışdı.

Artıq sərbəst qazın işlənməsi üçün aparılan kommersiya müzakirələri yekunlaşıb. İlkin hasilat quyusunun qazılmasına isə bu il ərzində başlanması planlaşdırılır.

2024-cü ilin ilk yarısında Səngəçal terminalından 110 milyon bareldən çox neft və kondensat ixrac olunub. Bu həcmərin Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac boru kəməri ilə nəql edilib. Xam nefti dünyaya bazarına çıxaran BTC əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi, 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında da fəaliyyətini uğurla davam etdirib. “BP-Azərbaycan” şirkətinin bu ilin birinci yarısının nəticələrinə dair hesabatına əsasən, konsorsium iştirakçıları tərəfindən BTC üzrə əməliyyat tədbirlərinə 70,5 milyon dollar, əsaslı məsrəflərinə isə 17,7 milyon dollar xərclənib.

Hesabat dövründə BTC vasitəsilə ixrac olunmuş, təqribən, 14 milyon ton xam neft və kondensat Ceyhan terminalında 150 tankerə yüklənərək dünya bazarlarına yola salınıb. Bütövlükdə isə, 2006-cı ilin iyun ayında istismara verilmiş 1768 kilometr uzunluğunda olan BTC kəməri vasitəsilə 2024-cü ilin ikinci rübünün sonunadək 576 milyon ton (4,3 milyard bareldən çox) xam neft nəql edilib. Xam neft Ceyhanda 5707 tankerə yüklənərək dünya bazarlarına göndərilib.

Hazırda BTC, əsasən, Azərbaycan dan AÇG nefti və “Şahdəniz” yatağından çıxarılan kondensatı daşıyır. Bundan əlavə, adı çəkilən kəməri vasitəsilə Qazaxıstan və Türkmənistanə məxsus xam neft və kondensat, eləcə də SOCAR-ın AÇG-dən kənar hasilat həcmələri də nəql olunur.